

2019 – I

HOLLANDS Maandblad

Thomas Heerma van Voss

Frederik Philip Kuethe

Ivo Bonthuis

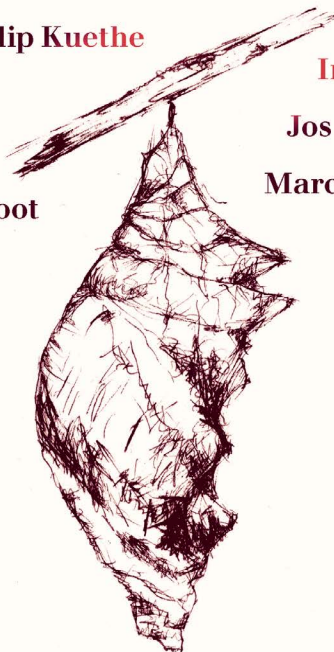
Mark Boog

Edwin de Groot

Iris Le Rütte

Jos Versteegen

Marc Tritsmans

Peter Verstegen *Een probleem in 'Othello'*

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. I – 2019

zestigste jaargang • nummer 854

januari 2019

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Ivo Bonthuis – Koffie en cake

Mark Boog – Gedichten

Peter Versteegen – ‘Damned in a fair wife’

Iris Le Rütte – Gedichten

Jos Versteegen – Wat Frank fluisterde

From the book depository – De taal der flappen

Edwin de Groot – Gedichten

Frederik Philip Kuethe – #MeToo in Weybridge

Marc Tritsmans – Gedichten

Thomas Heerma van Voss – Het beest

Tekeningen Małgosia Briefjes

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

De lezer van dit maandblad is zonder twijfel diep doordrongen van het zonderlinge gegeven dat steeds opnieuw elke maand zwanger blijkt van virulente vragen, persistente problemen en schier onoplosbare opgaven. Daarom is het prettig dat juist deze maand, nu we oog in oog staan met het koude, natte en donkere nieuwe jaar, zich een vraagstuk opdringt dat zich gemakkelijk laat ophelderen. Het is, net zoals die extra kilo's aan het middenrif, een ongewenst residu van al de goede voornemens en hooggestemde kerstgedachten (over vrede aan de rijk gedekte dis, alsook welbehagen op de verre vakantie). Derhalve is het nuttig deze kwestie snel en zonder mededogen uit de weg te ruimen.

De vraag luidt in algemene zin: kan ethiek ons helpen in de echte wereld? Dit lijkt een zwaarwichtig probleem waarover wijsgeren zich al eeuwenlang het hoofd breken, maar gelukkig leven wij in een vederlicht tijdsgewricht waarin geestelijke bagage alleen maar onhandig is op weg naar onze volgende stedentrip. Voor onze generatie luidt de vraag veeleer: kan mediamoralisme ons ergens bij helpen?

Kerstmis brengt immers behalve gourmetten ook een overdosis vrome geluiden in kranten, tijdschriften en praatprogramma's, zeg maar de ethiek-*light* van heden. Zo ruimde het dagblad *Trouw* de voorpagina in voor het gedicht (of zoiets) 'Liefde' van cabaretière Claudia de Breij, of-freerde *De Groene Amsterdammer* een dubbelnummer over 'Schuld en vergeving', en diende *NRC Handelsblad* een stroom artikelen op over 'De vloek van het vlees', de slechtheid van alcohol, de verdorvenheid van suikerconsumptie en de 'zondigheid' van het vliegen. Zoveel moralisme was ook de ombudsman van de NRC niet ontgaan, en hij sprak van 'een onwaarschijnlijk huwelijk van modern hedonisme en gesecculariseerd calvinisme'. Goed gezegd, maar het maakt de voorliggende vraag des te prangender.

Hoewel mediamoralisme typisch een product is van een tijd waarin journalistiek in nogal verontrustende mate een bezigheid is geworden van welgestelde jongeren die zich veel zorgen maken over het einde van de wereld, omdat zij zich weinig zorgen hoeven te maken over het einde van de maand, is het antwoord simpel. Het is zelfs geen probleem dat ethiek altijd is gedompeld in chaotisch geredekavel. Zo dachten de oude Grieken abusievelijk dat het mooie goed was (en vice versa), meende Immanuel Kant bij vergissing dat de bron van de moraliteit in de mens zelf zit, en stelde G.E. Moore in zijn *Principia Ethica* even kernachtig als onjuist: ‘Goed is goed en daarmee uit!’

Wij weten beter. Ethiek is nimmer opgewassen tegen de realiteit, en ook dit keer leidde het mediamoralisme tot weinig meer dan modieus gemopper op andersdenkenden. Hier schuilt meteen het antwoord op ons vraagstuk: moralisme helpt nooit, want niemand weet waarom het moralisme van anderen aanstootgevender is dan het eigen moralisme. Derhalve is er geen andere reddingsboei dan zelfspot: *The best use of culture is to talk nonsense with distinction.*

À propos, nu dit voorlopig is opgehelderd, rest de mededeling dat dit het laatste *Hollands Maandblad* is onder mijn redactionele bewind. Na vijftienvintig jaar draag ik het stokje over aan de nieuwe redacteur David Garvelink (even jong en veelbelovend als ik almaar bleef). Het was een eer en een genoegen. – BB

Koffie en cake

door Ivo Bonthuis

Ik ben hier om te getuigen en te vieren.

Iemand moet het doen.

Ik spreid mijn rechterhand, leg duim en pink op de punten van haar laarsjes. Getuig van koud leer, vier de keuze voor deze laarsjes.

Op een goede dag zag ze die staan. Of op een kwade dag, een dag waarop ze troost zocht. Deze laarzen koos ze toen. Alle andere niet.

Een zus sprak zonet vanachter de kathedr: 'Suus is nog zo jong, ze wil nog zo veel.'

Het gebruinde gezicht van Suus, boven het zwarte jurkje, de witte panty en de rode laarsjes, drukken uit dat ze het wel best vindt zo. De mondhoeken iets omhoog gestift, een tevreden kuiltje in haar rechterwang.

Over de doodsoorzaak is niet gesproken. Er werd niets gezegd over moedig gedragen lijden of over geheel onverwacht.

Deed Suus het zelf? Waarom dan, mooi kind? Wat kon je niet verdragen?

Je kruin is zacht.

Zachte blonde kruin in de palm van mijn hand.

Mijn hand is kouder dan jouw hoofd. Gelukkig zijn er zo tapas, en glazen chianti. Je hield van het zuiden, zei je zus. Wie niet? Maar ik dank je. Ik leef alweer weken op koffie en cake.

Heeft je vader je iets aangedaan? Hij kijkt niemand aan. Steeds opnieuw haalt hij zijn BlackBerry uit zijn borstzak. De een of andere minister, schijnt het. Ik zal straks een praatje met hem maken. Wat spreken we af? Ken ik je van het zeilen?

Je zeilde graag, zei je moeder in haar praatje. Praktisch groot geworden op de boot. Maar ik zie er niet uit als iemand die iets heeft met zeilen, en je familie kent natuurlijk iedereen op de club.

Nee, ik ken je uit de buurtkroeg. Ik heet Jan. Ik ben dichter. Kijk maar naar mijn schoenen. We hadden lange gesprekken over poëzie, ik gaf je af en toe een boek.

‘Dat wist ik niet,’ zal je vader zeggen, ‘dat ze van gedichten hield.’

Een goed begin. Hij zal me dankbaar zijn. Het is prettig om na iemands overlijden onvermoede talenten te ontdekken.

‘Ze had er echt oor voor,’ zal ik zeggen.

Je hield het meest van gedichten met parkeerplaatsen bij nacht, verlaten bushokjes omringd door glasscherven.

‘Wonderlijk eigenlijk, uw dochter leek alles mee te hebben: een goede universiteit, een lieve zus, een zorgzame moeder, zeilen – en dan toch die gevoeligheid voor de poëzie van parkeerplaatsen en kapot geschopte bushokjes.’

Je vader zal langs me heen kijken en mompelen dat je nu eenmaal een gevoelig kind was, altijd al geweest. Maar dat is onvoldoende. Ik ga door. Vooral de laatste maanden was je vaak erg treurig. Je wilde niet zeggen wat er scheelde, je vroeg me de zwartste regels voor te lezen die ik kende. Je verlangde naar zinnen zwaar van wanhoop, naar het niets dat alles opzuigt.

lees meer in het nieuwe nummer

‘Damned in a fair wife’

Een onoplosbaar vertaalprobleem in ‘Othello’

door Peter Verstegen

Het vertalen van Shakespeare is en blijft een bijzondere onderneming. Na eerder vertalingen te hebben gemaakt van de sonnetten (*De sonnetten*; 1993, 2018) alsook van de lange dichtwerken *Venus en Adonis* (2014) en *De schennis van Lucretia* (2015) en van Shakespeares beroemdste drama *Hamlet* (dat in 2013 verscheen in de Perpetuareeks van Athenaeum-Polak & Van Gennep), vertaalde ik vorig jaar *The Tragedy of Othello, the Moor of Venice*, beter bekend als *Othello*. In al die jaren is de belangstelling van uitgeverszijde voor Shakespeare in het Nederlands, en zeker voor zijn drama’s, overigens steeds geringer geworden, maar mijn vertaling van *Othello* is, tezamen met een herdruk van *Hamlet*, dan toch verschenen bij de kleine, maar prestigieuze uitgeverij De Wilde Tomaat.

De recente trend bij het vertalen van Shakespeares drama’s voor het Nederlandse toneel, is populariseren, inkorten en volgens eigen inzicht bewerken. Niet zelden klinkt de eigen tijd daardoor luid door de woorden van de bard heen. Zo beklemtoonde de vertaling die Hafid Bouazza in 2003 maakte voor de voorstelling van Toneelgroep Amsterdam (in co-productie met Anette Speelt) in de regie van Ivo van Hove, het feit dat *Othello* een misogyne Moor uit de Arabische wereld (lees: een islamitische vrouwenhater) was. En zo beklemtoont de recente bewerking door regisseur Daria Bukvić voor Het Nationale Theater het ‘alledaags racisme’ waarmee de zwarte *Othello* te maken heeft in de wereld van ‘witte’ machthebbers.

Mijn eigen doel was de tekst van *Othello* zo goed en zo kwaad als het gaat te vertalen. Daarbij probeerde ik vast te houden aan het uitgangs-

punt een hoge mate van verstaanbaarheid te combineren met behoud van de retorische kwaliteit van Shakespeares blanke verzen. Ook wilde ik zijn taal zo genietbaar mogelijk overbrengen zonder woordkeus en stijl meer te vereenvoudigen dan voor het begrip noodzakelijk lijkt, en zonder afbreuk te doen aan de zeggingskracht van de dialoog.

Zoals bekend zijn de moeilijkheden bij het vertalen van Shakespeare aanzienlijk, want nog afgezien van het probleem van de juiste oertekst, is het meer dan eens obscuur wat hij heeft bedoeld. Gelukkig zijn er diverse geannoteerde wetenschappelijke uitgaven van de teksten, die doorgaans uitkomst bieden. In het geval van *Othello* stuitte ik evenwel al in de eerste scène van het eerste bedrijf op een probleem waar geen van de door mij geraadpleegde edities goed raad mee wist. En tot op de dag van vandaag sta ik zelf ook nog in dubio over de tekst, de bedoeling en de vertaling van de betreffende passage.

lees meer in het nieuwe nummer

Wat Frank fluisterde

Mijn eenzame uitvaarten met en zonder F. Starik

door Jos Versteegen

F. Starik was dichter, schrijver, fotograaf, zanger, performer, beeldend kunstenaar, en niet in de laatste plaats coördinator van het project De Eenzame Uitvaart in Amsterdam. Op 18 maart 2018 stierf hij veel te jong, en zijn uitvaart op begraafplaats Sint Barbara was misschien wel de minst eenzame die daar ooit had plaatsgevonden. Want Frank von der Möhlen, want aldus heette 'F.' voluit, werd ter aarde besteld op de begraafplaats waar hij zelf zo vaak kwam om eenzame doden naar hun laatste rustplaats te begeleiden. Uiteindelijk is hij midden in zijn eigen eenzame-doden-populatie beland, en dat vind ik mooi en troostrijk. Het is of hij na de dood nog steeds een beetje past op al die mensen die het niet gemakkelijk hadden.

Zoals dat gaat, denk je tijdens een uitvaart terug aan de overleden persoon, aan je goede of slechte of bijna-geen-relatie met hem of haar. Bij mij kwamen hoofdzakelijk goede, en soms hilarische, gedachten boven. In 2006 vroeg Frank mij voor het eerst om in het kader van zijn project een gedicht voor een eenzame Amsterdamse dode te schrijven. Wij kenden elkaar niet heel erg goed, maar ik stemde toe. Het ging om een Marokkaanse jongen die 's nachts in de gracht was gevallen en waarschijnlijk niet kon zwemmen. Hij had misschien ook nog eens drank en drugs gebruikt, maar zeker was dat het fataal voor hem was afgelopen. Het was een interessante opdracht waar ik aanvankelijk, dichtend achter mijn bureau, helemaal niet treurig van werd. Dat veranderde toen ik op Sint Barbara mijn tekst stond voor te lezen naast de kist. Op dat moment werd het allemaal wel erg tastbaar en direct. Die

arme jongen lag daar dus echt, twee meter bij me vandaan. En ik had de taak iets betekenisvol voor hem te doen. Ik was hier degene die, in plaats van een priester of familielid, over de emoties ging en dat viel me zwaarder dan ik me had voorgesteld.

Toen we de kist in de groeve hadden laten zakken en voor de koffie en de cake terugliepen naar het kapelletje, zei Frank iets tegen mij dat ik niet had verwacht: ‘Dat ging je niet in je kouwe kleren zitten, hè?’ Tot dan toe beschouwde ik Frank als een wat wereldvreemde, in zichzelf gekeerde kunstenaar. Maar hij bleek dus ook een scherp oog te hebben voor een ander, zelfs voor mijn emoties, die ik toch altijd keurig pleeg te onderdrukken.

In de jaren die volgden, wende ik gaandeweg aan de eenzame doods-kisten, aan de sfeer en aan F. Starik. Het klinkt wat vreemd, maar op een ingetogen en eerbiedige manier vermaakten we ons. Ik had eens een gedicht gemaakt voor een overleden Soedanees, wiens uitvaart helemaal niet eenzaam bleek te zijn. Onverwacht kwam een groepje mannen van een Soedanese vriendenclub uit Amsterdam opdagen, geleid door een oudere man die ik voor mezelf ‘de imam’ noemde.

lees meer in het nieuwe nummer

De taal der flappen

From the book depository

Sneu, zelig of heroïsch, dat is de vraag. Nu ja, die vraag begint doorgaans als een gevoel van zelftwijfel dat opkomt wanneer men zich in de krant worstelt door kolommen vol ‘branded content’, oftewel duurbetaalde prietpraat die doet verlangen naar dat goeie oude nepnieuws. Zij zwelt echter steevast langzaam aan, en na een katern of wat bespringt de vraag de krantenlezer pas daadwerkelijk wanneer die uiteindelijk stuit op wat ooit een boekenbijlage was. Sneu, zelig of heroïsch – dat probleem ligt dan opengevouwen op tafel, maar is niet eenvoudig op te lossen.

Misschien is er inderdaad wel iets verdrietigs aan de tegenwoordige boekenbijlages. Om te beginnen zijn het geen bijlages meer; in de papieren krant zijn de pagina’s met boekrecensies meest weggestopt in mediakaternen, en in de digitale krant zijn stukken over boeken al helemaal gezonken in de hiërarchie van scrollen langs en klikken op luidkeelse koppen, human interest, columns van cabaretiers, en gekissebis over wat ‘we’ dan toch ‘moeten’ met ‘onze’ identiteit.

Misschien is er anderzijds ook wel iets heroïsch aan de boekenbijlages. In hun uithoekjes houden ze dan toch maar stand in een tijd waarin twintig tot vijftwintig procent minder boeken worden verkocht dan tien jaar geleden, waarin het boek in het hoger onderwijs vrijwel geheel vervangen is door digitale snippertje tekst in pdf-formaat (om de ‘leesbelasting’ draaglijk te houden), waarin achttien procent van de Nederlandse 12- tot 18-jarigen volgens internationaal onderzoek ‘laaggeletterd’ is, waarin 39 procent van de kinderen in groep acht niet in staat blijkt een tekst op hun niveau samen te vatten, waarin 19 procent van hen een te lage woordenschat heeft volgens CITO-normen, en waarin op menige universiteit en hogeschool meer dan de helft van de studenten zakt voor de taaltoets.

De eenentwintigste eeuw is een periode van mateloze expansie voor vrijwel alles, maar een tijdperk van cataclysmische krimp voor boekenbijlages. Nog geen dertig jaar geleden bestond het weekblad *Vrij Nederland* nog, met een volumineuze maandelijkse (en enige tijd wekelijkse) boekenbijlage, die even omvangrijk was als de huidige lifestyle-bijlages van de dagbladen. Twintig jaar geleden had *NRC Handelsblad* nog twee boekenbijlages (een voor fictie en een voor non-fictie), elk met meer recensies dan wat de drie keer zo dik geworden krant thans bevat.

Het is niet simpel te doorgronden hoe deze ontwikkeling zich laat rijmen met het gegeven dat in diezelfde tijdspanne van één generatie het aantal Nederlanders met een HBO- of universitaire opleiding is verdubbeld van ongeveer achttien naar zesendertig procent van de bevolking. Misschien heeft het iets te maken met het feit dat drieënnegentig procent van de Nederlanders in het bezit is van een smartphone (waarmee ons land de hoogste 'smartphone penetratie' ter wereld heeft) en dat Nederlanders gelden als de actiefste twitteraars ter wereld. In elk geval mag het betwijfeld worden of de huidige generatie studenten de boekenbijlages van dertig jaar geleden nog kan begrijpen, en ik betwijfel nog meer of de moderne universiteit hiervan de proef op de som durft te nemen.

Dit alles laat onverlet dat er ook een andere reden is voor de treurnis die de boekenbijlages thans omringt. Zulks blijkt wanneer men een thermometer steekt in de bil van het boekenlandschap door de jaarlijkse lijstjes die de recensenten omstreeks Nieuwjaar maken van de 'beste boeken van het jaar' nu eens echt te lezen. Wie dat dit jaar deed, stuitte op een verhelderend verschijnsel. Misschien is het sneu, misschien is het grappig, maar in elk geval is het van diagnostisch belang. Uit de lijstjes blijkt namelijk dat het taalpalet en de woordkeus der recensenten momenteel volledig is versmolten met het taalpalet en de woordkeus van de commerciële aanprijzingen door uitgevers op de achterflappen van hun boeken. Leest u even mee met de fine fleur der Nederlandse recensenten (het is doorbijten, want het gaat om big data, maar de beloning is verpletterend). Bij de recensenten van *NRC Handelsblad* kon men deze

beoordelingen lezen van de werken die werden gekozen tot Boek van het Jaar: ‘weergaloos’ (4x), ‘briljant’ (3x), ‘meeslepend’ (2x), ‘hilarisch’ (2x), ‘heerlijk’ (2x), ‘schitterend’ (2x), ‘scherpzinig’ (2x), ‘fascinerend’ ‘sprinkelend’, ‘bewonderenswaardig’, ‘onweerstaanbaar’, ‘overtuigend’, ‘overweldigend’, ‘levendig’, ‘volmaakt’, ‘fijngevoelig’, ‘overrompelend’, ‘wervelend’, ‘geweldig’, ‘glorieus’, ‘verslavend’, ‘onthutsend’, ‘subliem’, ‘caleidoscopisch’, ‘onthullend’, ‘schitterend’, ‘prachtig’, ‘geweldig’, ‘boeiend’ (alsook: ‘van a tot z boeiend’), ‘groots’, en dan met meer woorden: ‘de meest verbazende roman van 2018’, ‘schrijnende, bijna wurgende verhalen’, ‘fascinerende on the road novel’, ‘nabokoviaanse roman’, ‘hilarisch en ontroerend’, ‘niets ontziend’, ‘fonkelende zinnen’, ‘soevereine genre-cocktail’, ‘haarscherp tijdsbeeld’, ‘definitieve afrekening’, ‘pijnlijk lucide’, ‘ontroerend en spannend’, ‘genadeloze geschiedschrijving’, ‘nagenoeg perfect’, ‘klein meesterwerk’.

In het weekblad *De Groene Amsterdammer* kregen de recensenten iets meer ruimte, en die namen ze dan ook. Men kon over de uitverko- ren boeken onder meer lezen: ‘boeiend’, ‘onweerstaanbaar’, ‘uitmun- tend’, ‘indrukwekkend’, ‘meeslepend’ (alsook: ‘elegant en volkomen meeslepend’), ‘overrompelend’ (alsook: ‘geestig en overrompelend’), ‘fascinerend en verleidelijk’, ‘zowel hilarisch als diep ontroerend’, ‘lite- ratuur in optima forma’, ‘zijn zinnen zijn verslavend’, ‘een hoogtepunt in zijn oeuvre’, ‘zeldzaam hoog niveau’, ‘een meesterlijke roman, het bes- te wat het afgelopen jaar op Nederlands literair gebied verscheen’, ‘een ongelooflijk mooi kunstwerk dat naar een aangrijpend einde toewerkt en scènes bevat die ik nooit meer zal vergeten’, ‘een boek om langere tijd met je mee te dragen en in ondergedompeld te zijn’, ‘een begenadigd sti- list die moeiteloos alle literaire registers beheerst’, ‘zij schrijft de mooiste zinnen van Nederland’, ‘een literaire allure die je niet vaak tegenkomt’, ‘een bundel die ik niet los kan laten; vanwege de on-mooie regels, de onnavolgbare gedachtegang, vanwege de urgentie die uit de overvloed spreekt’, ‘gevoelige stijl en ingetogen lyriek’, ‘sinds ik dit boek een half jaar geleden las, gaat het maar niet uit mijn hoofd’, ‘het einde van dit

beeldschone, diepreligieuze boek is van een verbrijzelend intense emotionaliteit, en even zalvend als vernietigend; dit is een boek dat je niet onveranderd kunt uitlezen', 'het boek is een monument van genuanceerd literair pacifisme, hard en nietsontziend in wat het aan domheid en agressie toont, maar ook, en daarin schuilt het meesterschap van de auteur, met het effect van een catharsis'.

Denk niet dat het elders bij andere lijstjes van boekrecensenten beter was en minder 'adembenemend' alsook 'hilarisch'. In *De Groene Amsterdammer* merkte een van de boekenlijstjesmakers ten minste nog op: 'De waarde van literatuur uitleggen, het blijft tricky.' En dat is niets te veel gezegd.

Wat ook blijft, is de vaststelling dat de recensenten van onze tijd onversneden flappentaal spreken. Zij putten uit de woordenpraal van pr-medewerkers, zij zijn gevangen in een toon van desperate dienstbaarheid en in een timbre van larmoyante leesbevordering, alsof zij de lezer zien als zo'n onwillige scholier van wie achttien procent 'ongeleterd' is. Zo schuifelen de schamele resten van de geletterde klasse zonder veel heroïek nogal sneu door een landschap van betekenisloze verbositeit, op weg naar het einde.

lees meer in het nieuwe nummer

#MeToo in Weybridge

door Frederik Philip Kuethe

Vertel mij niets over die Brexit, ik weet meer dan me lief is over de peillose kloof tussen Engeland en het continent. Toen ik in 1956 veertien jaar was geworden, vonden mijn ouders het nodig dat ik wat levend Engels zou opdoen. Omdat ze geen connecties aan gene zijde van de Noordzee hadden, stuurden ze me in de zomer van dat jaar voor een maand naar Mrs Sue Baker in Weybridge. Nu ja, ze schakelden Universal Aunts in, een Britse organisatie waarvan de leden tegen betaling middelbare scholieren uit de rest van Europa in huis namen zodat de kinderen de taal wat onder de knie konden krijgen. Mevrouw Baker was aangesloten bij Universal Aunts en zo kwam ik bij haar terecht.

De hele expeditie begon met een misverstand. Ik vond het vreemd dat een dergelijke organisatie zich met de naam Wereldwijde Mieren tooide. Gelukkig hadden mijn ouders een woordenboek en raadpleging van dat loodzware werk leerde mij nog voor vertrek dat Universal Aunts begrepen moest worden als ‘Tantes waar ook ter wereld’.

Op 17 juli 1956 haalde tante Sue mij af van het station in Weybridge. In mijn herinnering maakte ze op mij vooral de indruk van een parade-rende praalkalkoen; ze was in elk geval buitenproportioneel dik en geneigd tot luidruchtig snoeven. Ze reed in een groene Triumph cabriolet en op weg naar haar huis schepte ze daar volgens mij geweldig over op, maar op dat moment kon ik er slechts flarden van verstaan. Wel staat me nog helder voor de geest dat ze een paarskleurig angoratruitje aanhad dat te weinig aan de verbeelding overliet. (Bij veertienjarige jongens wekken vrouwen met een strijdvaardige D-cup meestal geen lust op, maar boezemen ze voornamelijk angst in.)

Nadat mijn nieuwe tante de Triumph met een spervuur van opvliegende kiezels naast haar huis had geparkeerd, zag ze blijkbaar aanko-

men dat het zou gaan onweten. In elk geval probeerde ze de kap over de auto dicht te trekken, waarbij ze nogal dwingend vroeg: 'Would you give me a hand, dear?' Een tweede misverstand diende zich aan. Ik wist niet beter dan dat wij tien minuten eerder op het station elkaar al een hand hadden gegeven bij de kennismaking. Van een mogelijk plaatselijk gebruik een tweede handdruk te geven (bij thuiskomst bijvoorbeeld?), was mij niets verteld, maar het leek me niet ondenkbaar dat die beleefde Engelsen dit wel degelijk deden. Daarom liep ik om de Triumph heen om Mrs Baker nogmaals de hand te drukken. Ze wimpelde me geïrriteerd af en wees naar de zilverkleurige metalen constructie waarmee de kap werd bediend. Ik moest haar een handje helpen, begreep ik nu. Mijn eerste Engelse idioom had ik hiermee geleerd.

Ik was destijds al wereldkampioen onhandigheid, maar wel gezegend met de ongerichte kracht van een veertienjarige, en het lukte me onmiddellijk het metaal van de dakconstructie zo te verbuigen dat de kap halverwege bleef steken. Dreigend onweer of niet, tante Sue produceerde een geluid dat niet anders dan een donderende vloek kan zijn geweest. Met een grimmige blik beende zij haar huis binnen. Ze was snel terug en hield een zilveren dienblaadje onder mijn neus waarop een velletje met een handgeschreven nota lag: 'Reparations hood car: ten pounds.'

lees meer in het nieuwe nummer

Het beest

door Thomas Heerma van Voss

Zijn naam is Jens en hij heeft zijn kat naar mij vernoemd. Vanavond krijg ik ze allebei te zien. De kat voor het eerst ooit en Jens voor het eerst dit jaar. Hij zal pasta maken met tonijn. Dat heeft hij per app aangekondigd. Geen idee waarom, net zoals ik geen idee heb waarom dat beest mijn naam heeft gekregen. Misschien heeft hij me uitgenodigd om dat te verduidelijken, misschien mag ik gewoon langskomen omdat hij beseft dat ik tegenwoordig bijna elke avond alleen thuis zit.

Ik weet nog dat ik even dacht: slaat het ergens op dat ik naar Jens ga, wil hij dat werkelijk, heb ik zelf zin in die tocht naar zijn huis en in Annabels gezelschap dat je er altijd gratis bij krijgt? Het volgende moment was ik op weg naar het station.

In Utrecht is het drukker dan ik me kan herinneren. Overal schieten mensen voorbij, studentes in giebelende groepjes, mannen met aktetasen. Ondanks de hitte lijkt iedereen haast te hebben en onderweg te zijn naar iets belangrijks. Het is nog maar tien jaar geleden dat ik hier voor het eerst kwam, als eerstejaarsstudent uit de provincie. Dit is een nieuw begin, besloot ik toen – het lijkt een vorig leven. Hoe ik op poëzieavonden in te wijde jasjes mijn versregels voordroeg, altijd samen met Jens. Hoe ik dacht dat mijn woorden echt iets voorstelden. Hoe we in cafés foeterden op de docenten, op de vleesgeworden clichés om ons heen, op de onnozelaars die dachten dat ze op een dag wereldschokkende romans gingen schrijven.

Sinds ons afstuderen hebben we elkaar weinig meer gesproken. Eens per twee, vier, later acht of tien maanden, aten we samen. De laatste keer kan ik me niet eens meer herinneren. Toen was Floor er in elk geval nog bij, we zaten waarschijnlijk met zijn vieren bij hen thuis; aan dezelfde houten tafel waaraan Jens en ik voorheen met z'n tweeën nachtenlang

whisky dronken en naar blues luisterden, in de hoop dat we dat ooit mooi zouden gaan vinden. Soms waren we zo lang bezig dat ik de laatste trein miste. Dan maakte hij een stretcher voor me op. Jens zei eens: ‘Hij is de enige logé die mag terugkomen.’

Al die jaren is hij niet verhuisd. Zijn appartement ligt op nog geen tien minuten lopen van het station, vlakbij de universiteit. De weg ken ik blindelings.

Vreemd genoeg is het de enige woning in de straat waar geen enkel raam openstaat, niet eens op een kier. Terwijl ik zweetdruppels uit mijn nek veeg en twee, drie keer aanbel, raak ik ervan overtuigd dat er sprake is van een misverstand, of nee, van een flauwe grap die ik niet heb begrepen. Hij is vast op vakantie. Natuurlijk nodigt hij me niet meer uit, die tijd is voorbij, natuurlijk heeft hij geen kat naar mij vernoemd, wat denk ik wel?

Met een ruk gaat de deur open. ‘Snel.’ Annabel maakt driftige armgebaren. ‘Kom binnen, kom binnen.’ Pas als de deur dicht is, begroet ze me. Althans, ze drukt mijn schouderbladen tegen zich aan bij wijze van omhelzing en pakt kort mijn hand vast. ‘Zo fijn dat je er bent, dat is lang geleden. Ja, sorry, we moeten goed op de deur letten, anders schiet Pim naar buiten. Jens ziet enorm uit naar je komst.’

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

IVO BONTHUIS (1976) – Woont en werkt in de regio Parijs. Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2007/2008 (*proza*). In 2010 verscheen zijn debuutroman *Iedere dag in dienst van jou*, in 2013 gevolgd door de roman *Niets en niemand*. In 2018 verscheen zijn derde roman, *De schaduwshrijver*.

MARK BOOG (1970) – Publiceerde talrijke romans en dichtbundels. Ontving de C. Buddingh'-prijs (2001) en de VSB-Poëzieprijs (2006). Recentste roman: *Café De Waarheid* (2018); recentste poëzie: *Maar zingend* (2013) en *De rotonde* (2016), een roman in verzen. Zie ook: boogblog.wordpress.com.

MAŁGOSIA BRIEFJES (1979) – Voltooide de opleiding Autonoom Beeldende Kunst aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de studie Slavische Talen en Culturen aan de UvA. www.malgosiabriefjes.com.

EDWIN DE GROOT (1963) – Dichter (in het Fries en Nederlands) en redacteur van *ensafh*, online tijdschrift voor Friese literatuur. Onlangs verscheen zijn vierde bundel (Friestalig 2017; Nederlands 2018). In 2017 won hij voor de vierde keer de Rely Jorritsmaprijs, de jaarlijkse prijs voor Friese literatuur.

THOMAS HEERMA VAN VOSS (1990) – Publiceerde onder meer de romans *De Allestafel* (2009), *Stern* (2013) en *Ultimatum* (2015), de novelle *Dat wat overblijft* (2016) en de essaybundel *Plaatsvervangers* (2017).

FREDERIK PHILIP KUETHE (1942) – Werd na een loopbaan in de Diplomatieke Dienst (1970-1985) journalist bij *Elsevier*. Publiceerde de roman

De Zaakgelastigde (1994) en de verhalenbundel *De eeuwige drenkeling en andere waargebeurde verhalen*. In 2017 verscheen zijn *Het badpak van mevrouw Bos*.

IRIS LE RÜTTE (1960) – Maakt beelden, en publiceert tekeningen en poëzie in o.m. *Hollands Maandblad*. In 2015 verscheen haar oevrecatalogus *Schaduwplaats – Sculpturen, openbare ruimte, tekeningen, gedichten* en in 2018 verscheen de vijfde druk van haar dichtbundel *Ik dicht je bij me*; www.irislerutte.nl.

MARC TRITSMANS (1959) – Publiceerde talrijke dichtbundels, waaronder *Studie van de schaduw* (2010; winnaar Herman de Coninckprijs 2011-12), *Aanrakingen* (2015) en *Het zingen van de wereld* (2017).

JOS VERSTEEGEN (1956) – Dichter, vertaler, docent. Publiceerde zeven dichtbundels, met als recentste *Woon ik hier* (2016). Vertaalde poëzie van Hans Keilson, *Sonnetten voor Hanna; een onderduikgeschiedenis in gedichten* (2016). Werkt aan een biografie over Hans Keilson; zie www.josversteegen.nl.

PETER VERSTEGEN (1938) – Vertaler en werkzaam in het vertaalonderwijs. Hij vertaalde o.m. Nabokovs *Pale Fire* (Nijhoffprijs 1973) alsook poëzie van Shakespeare, Baudelaire, Verlaine, Dante, Petrarca, Emily Dickinson, Auden, Heine en Rilke. In 2018 verscheen zijn vertaling van Shakespeares *Othello*.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Mark Boog

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • Postbus 59.752 • 1040 LG Amsterdam •
Tél. 020-6175955 • info@hollandsmaandblad.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgever: Stichting Hollands Maandblad, p/a Bilderdijkkade 63-b • 1053 VJ Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 •

Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling via www.hollandsmaandblad.nl dan wel per mail: HollandsMaandblad@spabonneservice.nl